



Οι κλειδοκράτορες της Ευρώπης

Το αίτημα του προέδρου Ερντογάν να «ανοίξει ο δρόμος της Τουρκίας στην ΕΕ που περιμένει στην πόρτα πάνω από 50 χρόνια» προκαλεί το εύλογο ερώτημα ποιος μπορεί να ανοίξει ή να κλείσει τις πόρτες της Ευρώπης.

Από το 1973 που έγινε η πρώτη επέκταση της τότε ΕΟΚ με την είσοδο του Ηνωμένου Βασιλείου, της Δανίας και της Ιρλανδίας η πόρτα της Ενωμένης Ευρώπης έχει ανοίξει άλλες έξι φορές και έχει μετατρέψει την ΕΟΚ των έξι ιδρυτικών μελών στην ΕΕ των 27.

Ποιος είναι σήμερα ο κλειδοκράτορας της Ευρωπαϊκής Ένωσης; Μπορεί μια τρίτη χώρα να «εκβιάσει» την ένταξή της μέσα από απειλές και παζάρια; Με άλλα λόγια, σε ποιο βαθμό η διαδικασία ένταξης στην ΕΕ εξαρτάται από την ικανότητα της υποψήφιας χώρας να ανταποκριθεί στα αυστηρά κριτήρια που ισχύουν – γνωστά και ως κριτήρια της Κοπεγχάγης – ώστε το νέο κράτος-μέλος να μπορεί να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις του; Και σε ποιο βαθμό πρόκειται για μια απόφαση «υψηλής πολιτικής» που υποτάσσεται σε απώτερες σκοπιμότητες με τεχνοκρατικό προκάλυμμα;

ΓΝΩΜΗ



ΓΟΥ ΔΗΜΗΤΡΗ ΚΟΥΡΚΟΥΛΑ

Πολλοί σπεύδουν να προβάλλουν την περίπτωση της ελληνικής ένταξης, το 1981, για να υποστηρίξουν ότι επρόκειτο για μια αμιγώς «πολιτική» και βεβιασμένη απόφαση που αγνοούσε την αντικειμενική αδυναμία της ελληνικής οικονομίας και των κρατικών θεσμών να αντεπεξέλθουν στις υποχρεώσεις ενός κράτους-μέλους. Παρόμοιες

ενστάσεις έχουν διατυπωθεί για την ένταξη ορισμένων χωρών της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης.

Κάθε απόφαση για την υποδοχή νέων εταίρων είχε ασφαλώς έντονο πολιτικό και στρατηγικό υπόβαθρο. Η διεύρυνση αποτελεί μία από τις πιο επιτυχημένες ευρωπαϊκές πολιτικές και έχει συμβάλει στην ειρήνη, τη σταθερότητα, την ευημερία και την εμπέδωση της δημοκρατίας σε μεγάλο μέρος της ευρωπαϊκής ηπείρου. Δεν πρέπει όμως να παραβλέψουμε ότι στα 42 χρόνια από την ελληνική ένταξη η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει μεταμορφωθεί ριζικά. Εξίσου ριζικά έχει αλλάξει και η διαδικασία ένταξης νέων χωρών.

Η χώρα μας εντάχθηκε το 1981 σε μια ΕΟΚ που ήταν αρμόδια για την Κοινή Αγροτική Πολιτική, την Τελωνειακή Ένωση και ορισμένες περιορισμένες δράσεις αναπτυξιακής βοήθειας και περιφερειακής ανάπτυξης. Δεν υπήρχε καμιά συνεργασία και καμιά ευρωπαϊκή αρμοδιότητα σε θέματα ενέργειας, σε θέματα περιβάλλοντος, δημόσιας υγείας, κοινωνικής πολιτικής, μετανάστευσης, φοιτητικής κινητικότητας και βεβαίως δεν υπήρχε η Οικονομική και Νομισματική Ένωση, το κοινό νόμισμα και η συνεργασία σε θέματα εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφάλειας. Η αλματώδης επέκταση των αρμοδιοτήτων και των δράσεων της Ένωσης έχει αναπόφευκτα οδηγήσει και σε αυστηρότερες προϋποθέσεις ένταξης ώστε οι υποψήφιοι να μπορούν να αντεπεξέλθουν στις υποχρεώσεις ενός κράτους-μέλους.

Η διεύρυνση συνεχίζει να στηρίζεται στον κανόνα της ομοφωνίας όχι μόνο για την τελική απόφαση που απαιτεί επιπλέον επικύρωση από όλα τα εθνικά κοινοβούλια και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, αλλά και για πολλές ενδιάμεσες αποφάσεις όπως η έναρξη διαπραγματεύσεων. Υπάρχουν τόσες θεσμικές ασφαλιστικές δικλίδες για να ολοκληρωθεί η διαδικασία ένταξης μιας νέας χώρας που κανείς πολιτικός παράγοντας, όσο υψηλά ιστάμενος και αν είναι, δεν μπορεί να επιβάλει την ένταξη είτε επειδή την επιδιώκει είτε επειδή εκβιάζεται να την επιδιώξει.

Όσοι έσπευσαν να ξεσπάσουν σε θρήνους για την «ταπεινωτική ήττα» της ΕΕ που υπέκυψε στον «εκβιασμό» του Ερντογάν, ας ηρεμήσουν. Οι ευρωπαϊκές πύλες δεν είναι ανοχύρωτες. Ας μην ξεχνάμε ότι ενδεχόμενη βελτίωση των ευρωτουρκικών σχέσεων, που δεν ισοδυναμεί με ένταξη, είναι κάτι που είναι προς το συμφέρον μας και πρέπει να το επιδιώκουμε.